

3. The World Trade Organization. Merchandise Trade and Commercial Services. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.wto.org>.
4. Будущее продовольствия и сельского хозяйства: Цели и альтернативы глобального устойчивого развития: Краткий обзор 2011 г.: Foresight. The Future of Food and Farming (2014) Executive Summary. Електронний ресурс: <http://www.bis.gov.uk/assets/foresight/docs/food-and-farming/11-926-future-of-food-and-farming-summary-russian>
5. Звіт міжнародної служба оцінки застосування агробіотехнологій Електронний ресурс: <http://www.isaaa.org/resources/publications/briefs/43/executive-summary/default.asp> <http://www.ifoam.org>
6. Саблук П.Т., Глобалізація і продовольство [Текст]: Монографія/ П.Т. Саблук, О.Г. Білорус, В.І. Власов. — 2008. — 386 с.
7. Climate Change and Biodiversity. IPCC Technical Paper V — April 2002: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_and_data_technical_papers.shtml.
8. Martin Parry. Assessing the costs of adaptation to climate change : [Електронний ресурс] / Martin Parry. — Режим доступу : <http://pubs.iied.org/pdfs/11501IIED.pdf>.

УДК 33:005.72:658.51

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНИХ ТА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ВОВНИ

Потишняк О. М. - к. е. н., доцент, Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова

Постановка проблеми. У текстильній промисловості України існують різні форми об'єднань. Найбільшим у вовняній підгалузі є ВАТ «Чексіл», яке до кінця 2005 р. створило 20 підприємств різної організаційно-правової форми. Підприємства отримали юридичну самостійність з усіма наслідками, що впливають звідси – можливістю планувати та організовувати виробництво товарів та послуг, отримувати та розпоряджатися заробленим на стороні прибутком. При цьому ВАТ «Чексіл» залишило за собою право стратегічного управління утвореними господарськими одиницями. Найбільше у бавовняній підгалузі ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» організувало ТОВ «Котон», що вирощує бавовну-сирець та переробляє її на бавовну-волокно. В Українській науковій літературі 90-х років ХХ століття зустрічалася ідея з метою виводу вовняної промисловості з кризи сформувати агропромислові комплекси, які містили б вівчарські господарства, фабрики первинної обробки вовни, текстильні, трикотажні, швейні підприємства, науково-дослідні інститути, будинки моделей, а також торговельні та маркетингові фірми [1-6] тощо. Автори вказували на можливість запровадження різних форм організації такого комплексу -

корпорації, акціонерні товариства, фінансово-промислові групи, холдингові компанії. Через низький рівень організації галузі ці ідеї не були сприйняті і реалізовані на практиці. У практиці діяльності текстильної галузі інших держав СНД також є приклади створення об'єднань. Так, у структурі текстильної промисловості Росії найбільшим об'єднанням є ВАТ «Концерн “Ростекстиль”», що об'єднує більш 400 підприємств та забезпечує обсяг виробництва текстильної готової продукції – пряжі, тканин, готових трикотажних та текстильно-галантерейних виробів [7]. Є досвід російської текстильної промисловості і у створенні організації, які об'єднували аграрне та текстильне виробництво – асоціація «Манич» та АТ «Руно», організація яких дала позитивні результати. Відомі у текстильній промисловості об'єднання не можна віднести до мережних організацій, тому що це ієрархічні структури, сильно формалізовані, що мають обмежений ступінь свободи. Стиль керівництва ними характеризується системою примушення в інтересах головної компанії, які не завжди співпадають з інтересами підприємств у ланцюгу.

Завдання та методика дослідження. Мета роботи полягає в розробленні організаційно-економічного механізму інтеграційної взаємодії аграрних і промислових підприємств з виробництва та переробки вовни, що реалізується у організаційній формі стратегічного альянсу виробників і переробників вовни, який являє собою єдиний виробничо-господарчий мережний комплекс з централізованим управлінням, що охоплює повний цикл виробництва і реалізації вовняної продукції, що дозволить посилити міжгалузеві зв'язки, проводити спільні дослідження, обмін технологіями, спільне використання виробничих потужностей, реалізацію готової продукції.

Теоретико-методологічною основою наукової публікації виступає діалектичний метод і основні положення наукових підходів до визначення організаційно-економічних форм інтеграції аграрних та промислових підприємств з виробництва та переробки вовни. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних та практичних методик визначення наукових підходів до організаційно-економічних форм інтеграції аграрних та промислових підприємств з виробництва та переробки вовни); *порівняльний* (при аналізі сучасного стану виробництва та переробки вовняної сировини).

Результати дослідження. На протязі всієї історії розвитку машинного (фабричного) виробництва спостерігається процес його зосередження у великих підприємствах, об'єктивно притаманний виробництву, заснованому на застосуванні системи машин та технологій. Однак, на різних історичних етапах форми і методи концентрації були різні. Текстильна промисловість відрізняється високим ступенем концентрації. У ході її розвитку виробництво зосереджувалося на великих підприємствах, і соціалістична система широко використовувала переваги великих підприємств.

В умовах ринкових відносин України текстильні гіганти, що залишилися у спадок, набули більше негативних позицій, ніж переваг. Тому, в сьогоденних умовах, великі текстильні підприємства також отримають стратегічні переваги при формуванні аграрно-текстильних альянсів.

Ефективно відпрацьований комплекс, як єдина автономна виробнича система, яка об'єднує і балансує потреби та інтереси у процесі виробництва сільськогосподарської текстильної сировини, її зберігання, первинної обробки, виробництва готових тканин та їх реалізації, дозволить спрямовувати альянс у напряму розвитку обсягів та якості.

Основна роль текстильних альянсів, що пропонується створити – це подолання невіграшних позицій у роботі підприємств в умовах ринку.

Стратегічні альянси можуть вирішувати низку серйозних проблем:

- проблеми необхідного забезпечення вітчизняною сировиною виробничої системи за рахунок внутрішніх резервів та раціонального перерозподілу прибутку на основі внутрішнього надання дотацій;

- проблеми балансування потреб та зобов'язань між сільськогосподарським виробництвом сировини і її переробкою за сучасними технологіями, з наступним послідовним їх завантаженням у часі;

- вертикальна інтеграція дає змогу вирішити проблему переходу сільськогосподарських підприємств на конкурентоспроможні технології, переходу на роботу за ефективним економічним механізмом, замість витратного;

- інтегроване виробництво сприятиме активізації приватного сектору у виробництві технічних культур та вирощуванні овець, у зв'язку з вирішенням проблеми забезпечення збуту виробленої у селянських господарствах сировини;

- технологічний взаємозв'язок виробництв альянсу забезпечить підвищення врожайності технічних текстильних культур та настригу немитої вовни;

- формування системи альянсу створює умови підвищення продуктивності праці та якості усіх ланок повного циклу виробництва текстильних виробів;

- об'єднання виробництв за технологією створює об'єктивні умови необхідності впровадження комплексної системи управління якістю продукції та економічним використанням ресурсів (КСУЯП та ЕВР);

- система дозволяє створити низку виробництв за принципом циклу безвідходних технологій та комплексного запровадження ресурсозберігаючих технологій;

- забезпечення виробництва професійними кадрами та високий рівень організації робочих місць. Стабільна оплата праці та висока культура системи виробництва формується за рахунок частини прибутку, що розподіляється;

- більш високі фінансові можливості альянса, що дозволяють концентрувати значні кошти, забезпечать інвестиційну привабливість галузі та вихід на зовнішні ринки з можливістю формування престижних партнерських відносин з іноземними фірмами [8].

Система управління альянсом, з нашої точки зору, повинна передбачати спеціальну структуру для координації роботи всіх підприємств об'єднання. Така структура покликана також забезпечити консультування сільських товаровиробників та переробних підприємств з численних виробничих та управлінських питань, таких як: стратегія і тактика конкурентної боротьби за ринки збуту текстильної сировини та готової продукції, маркетингові дослідження, підготовка та експертиза бізнес-планів, оцінка ефективності інвестиційної, маркетингової діяльності та інше.

Об'єднання зусиль на основі інтеграції означає посилення міжгалузевих зв'язків у формуванні та розвитку продуктивних комплексів АПК та текстильного виробництва. Україна, як аграрно-індустріальна держава, повинна отримувати якомога більше вигоди з національних та територіальних переваг, тому розвиток матеріально-сировинної бази вже існуючої і діючої текстильної галузі безперечно входить у рамки сьогоднішньої національної економічної політики.

Труднощі формування стратегії розвитку, в основному, визначаються нестійким станом економіки та браком знань природи ринку, створеного сучасним суспільством України. Реальність прогнозів розвитку істотно визначається ретельним вивченням рекомендацій та намірів, обережним підходом до прагнення прогнозувати високі темпи росту.

Альянсний підхід до дослідження структури економіки поєднує у собі переваги кластерного та секторального підходів дослідження в сучасних умовах розвитку національної економічної системи України. На основі розробок М. Портера [9, 10] та власних наукових досліджень нами визначено відмінності між традиційним секторальним, кластерним та альянсним підходами.

Висновки. На основі результатів проведених досліджень формуються принципи діяльності аграрно-текстильних альянсів:

1. Першим та базовим принципом діяльності альянсу є виробництво в межах реально наявних ресурсів. Це означає, що альянс повинен забезпечувати не тільки кількісну відповідність між своїми ланками, але й прагнути відповідності специфіки використання активів виробництв, що входять у склад альянсу. Тобто, ланки альянсу повинні максимально використовувати свої специфічні ресурси і потенціальні можливості, як у вирішенні своїх завдань, так і завдань альянсу.

Принцип діяльності у межах реально залучених ресурсів як фундамент виробничої діяльності альянсу встановлює та змінює її акценти: підвищується зацікавленість текстильних підприємств у залученні у першу чергу вітчизняної сировини, розвивається інноваційна діяльність виробництв із залученням коштів альянсу.

2. Другим важливим принципом, на якому повинна базуватися діяльність аграрно-текстильного альянсу, є економічна самостійність, що передбачає і економічну відповідальність системи за результати своєї діяльності. Економічна самостійність передбачає свободу розпорядження власними та залученими коштами ланок альянсу і всього об'єднання в цілому, вільний вибір виробничих зв'язків, розпорядження доходами. Весь ризик від операційної діяльності альянсу кожен суб'єкт повинен приймати на себе у частині, визначеної відповідно до розподілу ризиків за принципом фінансових можливостей учасників [11].

3. Третій принцип полягає у тому, що взаємовідношення альянсу з партнерами будуються як звичайні ринкові відносини. Виробнича діяльність альянсу здійснюється, перш за все, виходячи з ринкових критеріїв прибутковості, ризику та ліквідності.

4. Четвертий принцип – регулювання діяльності альянсу може здійснюватися тільки непрямими методами. Рада альянсу визначає лише «правила гри» для ланок, але не має можливості прямого регулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сахацький М. П. Відродження сільського господарства регіону: теорія, методологія, проблеми [Текст]: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: код наукової спеціальності 08.07.02 – «Економіка сільського господарства і АПК» / Микола Павлович Сахацький; [Місце захисту: Інститут аграрної економіки УААН]. – Київ, 2000. – 387 с. – Бібліогр.: с. 360 – 378.
2. Сокол А. Развитие овцеводства в ЛПХ Украины / А. Сокол // Экономика Украины. – 1996. – № 1. – С. 56-61.
3. Сокол О. І. Сучасний стан та шляхи відродження вівчарства в Україні / О. І. Сокол // Економіка АПК. – 2001. – № 6. – С. 65-69.
4. Сокол А. Овцеводство Украины: современное состояние и пути возрождения / А. Сокол // Экономика Украины. – 2000. – № 6. – С. 66-70.
5. Храмов Б. Новости зарубежного рынка / Б. Храмов // Текстильная промышленность. – 2004. – № 10. – С. 58-61.
6. Храмов Б. Укрепление мирового спроса поднимает цены на шерсть / Б. Храмов // Текстильная промышленность. – 2004. – № 5. – С. 6-9.
7. Бармина А. В. О различных формах интеграции предприятий / А. В. Бармина, А. В. Карзова // Текстильная промышленность. – 2002. – № 10. – С. 37-38.
8. Топіха І. Н. Теоретичні основи формування стратегії розвитку виробництва та переробки текстильної сировини / І. Н. Топіха, О. Б. Наумов // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць / Науковий редактор І. К. Бондар. – Київ: НДЕІ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, 2003. – Випуск 11 (30). – С. 70-74.
9. Соколенко С. И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнёрства. Кластеры: Укр. Контекст / С. И. Соколенко. – Киев: Логос, 2002. – 645 с.: ил.
10. Porter Michael E. Competitive Advantage, Agglomeration Economies, and Regional Policy / Michael E. Porter // International Regional Science Review. – 1996. – Vol. 19 (1&2). – P. 85-94.
11. Вітлінський В. В. Ризик у менеджменті / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний. – Київ: ТОВ «Борисфен-М», 1996. – 336 с.

УДК 336.22:657:631.5

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВЕСНЯНО-ПОЛЬОВИХ РОБІТ

Потривасєва Н. В. - д. е. н., доцент, Миколаївський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Підготовка та проведення комплексу весняно-польових робіт є надзвичайно важливим заходом у нарощуванні обсягів валового виробництва сільськогосподарської продукції. Однак бажаного результа-

---